

RECENZE UČEBNÍHO TEXTU

JIŘÍ SRSTKA A KOLEKTIV

AUTORSKÉ PRÁVO A PRÁVA SOUVISEJÍCÍ

SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. Vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017, 416 s. ISBN 978-80-7502-240-0. Cena u vydavatele 560,00 Kč vč. DPH.

V nakladatelství Leges vyšla kniha kolektivu autorů Jan Barták, Tomáš Dobřichovský, Pavel Koukal, Rudolf Leška, Pavel Mates, Petr Prchal, František Púry, Petra Skřejpková, Vladimír Smejkal, Ivo Telec, František Vyskočil a Petra Žikovská vedeného Jiřím Srstkou. Nakladatelství uvádí, že jde o první samostatnou vysokoškolskou učebnici autorského práva a práv souvisejících.

Ráda bych úvodem zdůraznila, že se jedná – přinejmenším po nabytí účinnosti platného autorského zákona – o skutečnou učebnici, nikoliv o vědecké, teoretické dílo (viz nepřekonatelný, ale také čtenářsky velmi náročný komentář Telce a Tůmy z roku 2007), ani o opsaný zákon včetně důvodové zprávy, jak se dnes vydává mnoho tzv. zákonů s komentářem, nebo o triviální populárně naučnou příručku. Jde o skutečnou učebnici, obsahující v jednotlivých okruzích dle autorského zákona členění kapitol promyšleně pedagogické a didaktické: Úvod do problematiky, Terminologie, Právní úprava, Obsah úpravy, Důvod právní úpravy, Související judikatura a Praktické příklady.

Kniha je členěna na tyto kapitoly: 1. Stručné dějiny autorského práva a práv souvisejících v českých zemích a ve světě, 2. Autorské právo a práva související jako součást práv k duševnímu vlastnictví, 3. Autorský zákon – předmět úpravy, 4. Pojem autorské dílo a autor, 5. Osobnostní práva autora, 6. Majetková práva autora, 7. Doba trvání majetkových práv autora, 8. Výjimky a omezení práva autorského, náhradní odměny, 9. Licenční smlouvy, 10. Zaměstnanecké dílo, kolektivní dílo, dílo vytvořené na objednávku a školní dílo, 11. Audiovizuální díla a díla audiovizuálně užitá, 12. Práva k počítačovým programům a databázím, 13. Autorské právo a Internet, 14. Ochrana práva autorského, 15. Práva výkonných umělců, 16. Práva výrobců, vysílatelů a právo nakladatele, 17. Kolektivní správa práv autorských a práv souvisejících, 18. Přestupky v autorském právu, 19. Trestněprávní aspekty autorského práva a práv souvisejících s autorským právem, 20. Mezinárodní smlouvy, úmluvy a dohody týkající se autorského práva a práv souvisejících, 21. Právo Evropské unie týkající se autorského práva a práv souvisejících. Nechybí rejstřík a přehled vybrané použité a doporučené literatury.

Jak konstatuje v předmluvě prof. Srstka, vedoucí autorského kolektivu, „Autorské právo je obecně vnímáno jako ezoterická disciplína s příděchem určité magičnosti“. Současně je to jedno z právních odvětví, které je nejvíce ideologizované (snad kromě práva důchodového a pracovního), neboť se zde střetávají doktríny extrémistické (od „plaťte za všechno jak mourovatí“ kolektivních správců až po „vše je všech“ pirátů). Naštěstí tato učebnice nehájí žádné ideologie. Suše, leč přesně a záživně konstatuje jednotlivé aspekty práva autorského, vysvětluje je srozumitelnými slovy a dokládá jak judikaturou, tak zejména praktickými příklady.

Obsahově kniha reflektuje na současný stav práva, tedy po přesunu licenčních smluv do občanského zákoníku a provedení posledních novel autorského zákona. A ještě více je třeba ocenit, že reflektuje i na stále větší posun společnosti k digitalizaci a do kyberprostoru, což je dobře vidět na vysoce fundovaném zpracování kapitoly Práva k počítačovým programům a databázím a kapitoly Autorské právo a Internet. Zatímco první vysvětluje všechny podivnosti, nad nimiž si „ajťáci“ i uživatelé často

lámou hlavu, druhá kapitola se věnuje tomu, co je dnes tak často diskutováno a co se dostalo již i do programu některých politických stran: šíření autorských děl a odkazů na ně na Internetu, aneb tzv. právo stahovat. Pokud autor této kapitoly uvádí, že „u běžného uživatele, jenž nevykazuje znaky profesionála, kterého by jinak tížil požadavek jednání odbornou péčí (§ 5 odst. 1 OZ), nemůžeme vyžadovat, aby prověřoval, zda soubor je umístěný na Internetu legálně či nikoliv. Pokud je však notoricky známé (tj. je to známé všem osobám průměrného rozumu; § 4 odst. 1OZ), že na určitých webových stránkách je nelegálně umisťován autorskoprávněchráněný obsah, potom je zhotovení rozmnoženiny díla (stažení souboru) protiprávní, nelze než plně souhlasit.

Kniha je samozřejmě ideální pomůckou pro studium všech předmětů zabývajících se autorským právem na jakýchkoliv vysokých školách, kde existují předměty jako Právo duševního vlastnictví nebo Autorské právo a práva související, případně podobné studijní předměty. I když primárně, zejména vzhledem k odkazovému aparátu na judikaturu, ji ocení právníci, pak praktické příklady přispějí k lepšímu pochopení i pro právníky začínající či neprávníky. Proto ji lze doporučit širokému okruhu čtenářů: studentům právních oborů, právníkům v praxi – advokátům a advokátním koncipientům, podnikovým právníkům, ale i zaměstnancům orgánů státu, kteří se setkávají s autorskoprávní problematikou: od policistů, přes státní zástupce až po soudce. Stejně tak ji lze doporučit lidem působícím v oborech, kde dochází ke vzniku a užívání (včetně šíření) autorských děl: od sdělovacích prostředků, přes vydavatelství až po oblast informačních technologií.

JUDr. Hana Schelová Bachrachová, Ph.D., LL.M.